

БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО

УДК 027.022

Цитування:

Ржеуський А. В., Кунанець Н. Е., Добровольська В. В. Електронні інформаційні ресурси бібліотек технічних університетів України: порівняльний аналіз. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 3. С. 5–14.

Rzheuskyi A., Kunanets N., Dobrovolska V. (2022). Electronic information resources of libraries of technical universities of Ukraine: a comparative analysis. *Library Science. Record Studies. Informology*, 3, 5–14 [in Ukrainian].

Ржеуський Антоній Валентинович,
кандидат наук із соціальних комунікацій,
докторант Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0001-8711-4163>
antonii.v.rzheuskyi@lpnu.ua

Кунанець Наталія Едуардівна,
доктор наук із соціальних комунікацій,
професор кафедри інформаційних систем та мереж
Національного університету «Львівська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0003-3007-2462>
nek.lviv@gmail.com

Добровольська Вікторія Василівна,
доктор наук із соціальних комунікацій, доцент,
професор кафедри культурології та
міжкультурних комунікацій
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв,
провідний науковий співробітник
відділу теорії та історії бібліотечної справи
Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського
<https://orcid.org/0000-0002-0927-1179>
vika_dobrovolska@ukr.net

**ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ БІБЛІОТЕК
ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ УКРАЇНИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ**

Мета статті полягає в проведенні порівняльного аналізу електронних інформаційних ресурсів, до яких бібліотеки технічних університетів надають доступ користувачам у дистанційному режимі. **Методологія дослідження** базується на застосуванні загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, зокрема аналізу, синтезу, логічного методу, моніторингу та методу візуалізації результатів дослідження. **Наукова новизна** роботи полягає в розширенні уявлень про сучасні електронні інформаційні ресурси, якими бібліотеки технічних закладів вищої освіти України обслуговують своїх користувачів в умовах пандемії та воєнного стану. **Висновки.** У статті здійснено порівняльний аналіз електронних інформаційних ресурсів, які надані в дистанційному режимі користувачам бібліотек технічних університетів України під час карантину та воєнного стану. Дослідження дало змогу визначити двох лідерів: наукову бібліотеку Національного університету «Запорізька політехніка» та наукову бібліотеку Національного університету «Чернігівська політехніка», які пропонують своїм користувачам найбільш вичерпний перелік електронних інформаційних ресурсів: електронний каталог, інституційний репозитарій, електронні бібліотеки, власні електронні колекції, інформаційні ресурси у відкритому доступі в інтернеті. Бібліотеки ведуть широку інформаційну діяльність у соціальних мережах Twitter, Instagram, Facebook, підтримують Youtube-канали. Ще однією перевагою в інформаційному обслуговуванні користувачів є те, що працівники створюють тематичні огляди літератури у вигляді презентацій за допомогою вебсервісу Slideteo та розміщують їх на вебсайті бібліотек.

Ключові слова: науково-технічна бібліотека, вебсайт, інформаційні ресурси, карантин, воєнний стан, віртуальна виставка, тематичний огляд літератури, електронний каталог, інституційний репозитарій, електронна бібліотека, електронна колекція.

Rzheuskyi Antonii,

Ph.D. in Social Communications,
Doctoral Student of the National Academy
of Management of Culture and Arts

Kunanets Natalia,

Doctor of Sciences in Social Communications,
Professor of the Department of Information Systems and Networks,
Lviv Polytechnic National University

Dobrovolska Viktoriia,

Doctor of Sciences in Social Communications, Associate Professor,
Professor of the Department of Cultural Studies
and Intercultural Communications,
National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts,
Leading Researcher of the Department
of Theory and History of Library Science,
V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

ELECTRONIC INFORMATION RESOURCES OF LIBRARIES OF TECHNICAL UNIVERSITIES OF UKRAINE: A COMPARATIVE ANALYSIS

The purpose of the article is to identify and conduct a comparative analysis of electronic information resources to which technical university libraries provide remote access to users. The research methodology is based on the general scientific and special methods of cognition such as analysis, synthesis, logical method, monitoring, and the method of visualisation of research results. The scientific novelty of the work lies in the expansion of ideas about modern electronic information resources, with which the libraries of technical institutions of tertiary education of Ukraine serve their users in the conditions of a pandemic and martial law. Conclusions. In this study, a comparative analysis of information resources provided remotely to users of technical university libraries of Ukraine during quarantine and martial law was carried out. The research made it possible to identify two leaders: the scientific library of the Zaporizhia Polytechnic National University and the scientific library of the Chernihiv Polytechnic National University, which offer their users the most comprehensive list of information resources: electronic catalog, institutional repository, electronic libraries, their own electronic collections, recommended information resources available on the Internet in public access. The libraries conduct extensive information activities in social networks (Twitter, Instagram, and Facebook), as well as support YouTube channels. Another advantage in user information service is that library staff create thematic reviews of literature in the form of presentations using the Calameo web service and place them on the library website.

Keywords: *scientific and technical libraries, website, information resources, quarantine, martial law, virtual exhibitions, thematic literature reviews, electronic catalog, institutional repository, electronic libraries, electronic collections.*

Актуальність теми дослідження. З упровадженням карантинних обмежень, спричинених стрімким поширенням коронавірусної інфекції, а також воєнного стану на території України бібліотеки, а зокрема бібліотеки технічних закладів вищої освіти України, вимушені були адаптуватися до інформаційного забезпечення потреб сучасних віртуальних користувачів. Набуває поширення тенденція з обслуговування інформаційними ресурсами користувачів у дистанційному режимі, створення та надання відкритого доступу до електронних колекцій, що впродовж багатьох років слугували для внутрішнього використання та обслуговування читачів у стінах книгозбірень.

Аналіз досліджень і публікацій. У Законі України «Про Національну програму інформатизації» інформаційний ресурс трактується як «сукупність документів в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, банках даних тощо)» [1]. Таке визначення є лаконічним, цілком не розкриває поняття інформаційних ресурсів, не деталізує види документів та носіїв інформації, лише перелічує установи, у яких акумульовані документні зібрання.

На вебсайті Wikiwand інформаційні ресурси трактуються як «документи і масиви документів в інформаційних системах чи інформаційні продукти певного призначення, що необхідні для забезпечення інформаційних потреб споживачів у

визначеній сфері діяльності»[2]. У наведеному визначенні не уточнено види документів та носіїв інформації, не деталізовано навіть установ, призначених для зберігання та надання у використанні документів загалом, а подано їх як інформаційні системи. Однак фігурує «інформаційний продукт», що створюють з інформаційних ресурсів.

За визначенням Української бібліотечної енциклопедії, інформаційні ресурси – це «систематизовані зібрання документів, їх масивів в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, банках даних, депозитаріях, музеях тощо), що зафіксовані на паперових чи інших носіях інформації і призначені для забезпечення інформаційних потреб користувачів інформації у визначеній сфері діяльності»[3]. У цьому тлумаченні наведені інформаційні системи, у яких зберігаються документи, однак зазначені паперові носії інформації без згадки про електронні.

У Законі України «Про науково-технічну інформацію» поняття інформаційних ресурсів національної системи науково-технічної інформації тлумачено як «сукупність довідково-інформаційних фондів з необхідним довідково-пошуковим апаратом і відповідними технічними засобами зберігання, обробки й передачі, що є у володінні, розпорядженні, користуванні державних органів і служб науково-технічної інформації, наукових та науково-технічних бібліотек, комерційних центрів, підприємств, установ і організацій» [4]. З огляду на таке визначення інформаційні ресурси розуміють у вузькому значенні як сукупність лише довідково-інформаційних фондів. Актуально було б зазначити про види документів або носіїв інформації.

Отже, відповідно до наведених вище визначень, поданих у вітчизняних джерелах, інформаційними ресурсами вважають документи, обмежені зібранням документів на паперовій основі, що мають свою систематизацію та довідково-пошуковий апарат. У таких дефініціях інші носії інформації не зазначені, хоча проводилось оцифрування бібліотечних та архівних фондів з метою переведення документів в електронну форму. Також не вказано, чи мають документи мережевий статус, що на сьогодні є надзвичайно актуальним.

Такі визначення можна вважати застарілими, оскільки вони характеризують властивості інформаційних ресурсів, які були їм притаманні щонайменше два минулі десятиліття; однак аж ніяк не сьогодні, з його стрімким розвитком інформаційних технологій і, на додаток, ситуацією з поширенням коронавірусу, а нині й воєнного стану, що спричинило впровадження ізоляційних заходів, у результаті чого суспільство змушене було вибудовувати комунікацію електронними засобами зв'язку.

Звернімося до визначень, що подають у закордонних джерелах. У словнику на вебсайті Law Insider у поняття інформаційних ресурсів вкладають процедури, обладнання та програмне забезпечення, які використовують, проєктують, створюють, експлуатують та підтримують для збору, запису, опрацювання, зберігання, отримання, відображення і передачі інформації, а також персонал, який обслуговує це обладнання та програмне забезпечення, разом з консультантами [5]. Наведене тлумачення тяжіє, на нашу думку, більше до визначення інформаційної технології.

Електронні інформаційні ресурси можуть складатися з даних (інформації, що представляє числа, текст, графіку, зображення, карти, рухомі зображення, музику, звуки тощо), програм (інструкцій тощо, які опрацьовують дані для використання) або комбінацій даних і програм [6]. Таке визначення інформаційних ресурсів більше стосується бази даних, створеної на платформі DSpace з підтримкою стандарту Dublin Core, або ж репозиторію – спеціального сервера, на якому зберігається програмне забезпечення.

С. Дханавандан і М. Таміжчелван трактують інформаційні онлайн-ресурси як такі, у яких інформація зберігається в електронному вигляді, до якої можна отримати доступ через електронну систему та мережеве середовище [7]. Запропоноване визначення стосується лише електронних видів документів, з акцентом на дистанційному доступі, щоправда, не зазначено, де має зберігатися інформація та які установи мають забезпечувати віддалений до неї доступ.

Г. Цаконас, та К. Папатеодору вважають, що інформаційні ресурси є джерелами інформації, що надані в електронній формі та містять ресурси, доступні в мережі «Інтернет», як-от: наукові посібники, онлайн-покажчики, електронні книги й тексти, електронні журнали, бібліотечний каталог, довідкові онлайн-джерела, звукозаписи та бази даних зображень [8]. На нашу думку, інформаційні ресурси мають не виключати наявність і традиційних документів, тобто мати гібридний характер. Перевагою такого визначення є те, що автори розглядають бібліотеку як посередника в наданні доступу до електронних документів та інформації на різних носіях для забезпечення освітньої, навчальної та наукової діяльності.

Отже, у визначеннях інформаційних ресурсів, наведених в іноземних джерелах, на відміну від вітчизняних, акцент зроблено на електронні носії інформації; документи, представлені в електронній версії; бази даних, у яких містяться електронні документи чи метадані про них. Варто відзначити, що в жодному тлумаченні немає згадки про паперові носії інформації. Також автори

Порівняймо детальніше інформаційні онлайн-ресурси бібліотек технічних університетів України, якими мають змогу користуватися читачі під час карантину та воєнного стану.

Усі дев'ять книгозбірень надають можливість дистанційно скористатися електронним каталогом (рис. 1).

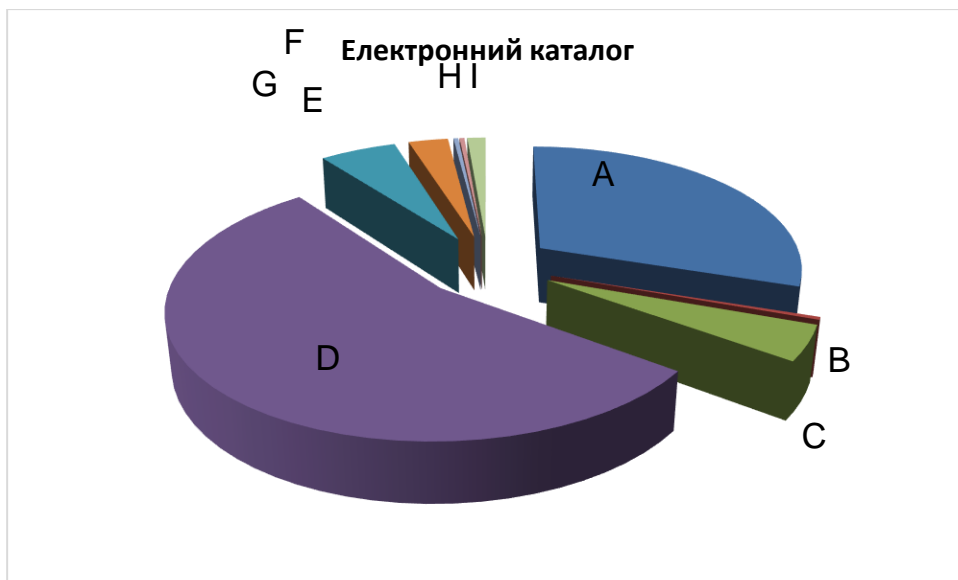

Рис. 1. Надання віддаленого доступу до електронного каталогу

Наступним найбільш поширеним інформаційним ресурсом є електронний архів наукових

публікацій. Його надають дистанційно також усі досліджувані бібліотеки (рис. 2).

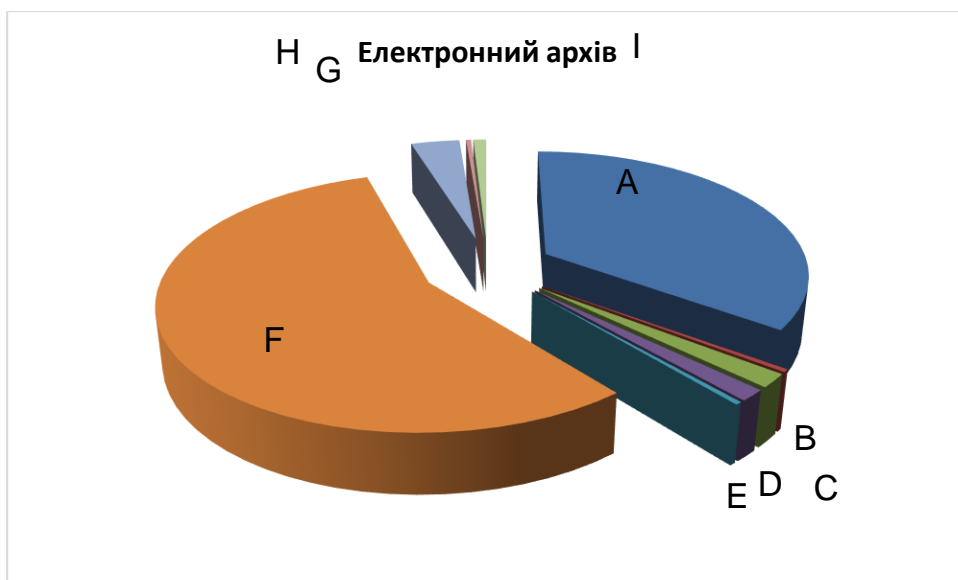

Рис. 2. Надання віддаленого доступу до електронного архіву

Під час дослідження вебсайтів бібліотек виявлено, що з дев'яти бібліотек п'ять пропонують користувачам інформаційні ресурси відкритого доступу: науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка КПІ ім. Ігоря Сікорського; науково-технічна бібліотека Вінницького національного

технічного університету; наукова бібліотека Національного університету «Запорізька політехніка»; наукова бібліотека Національного університету «Чернігівська політехніка»; наукова бібліотека Харківського національного університету радіоелектроніки (рис. 3).

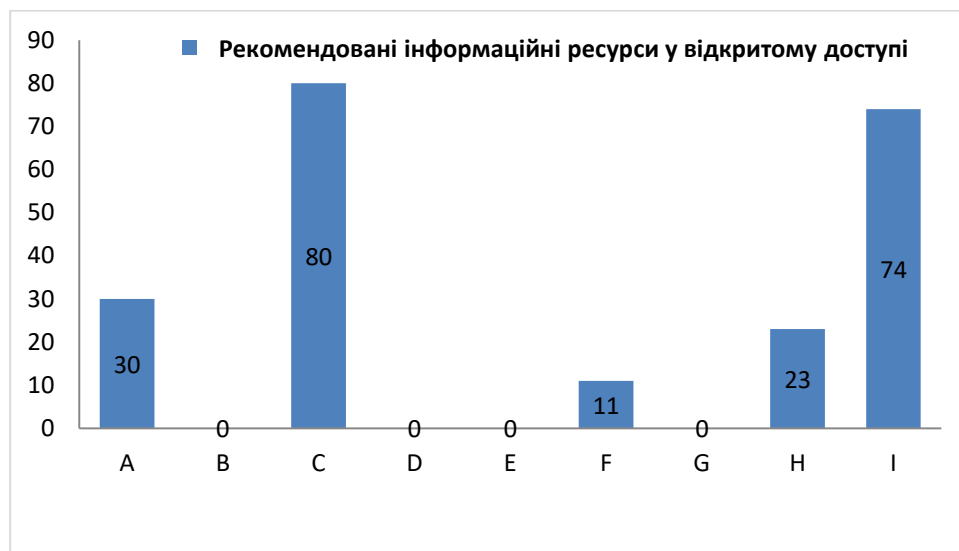

Рис. 3. Порівняння кількісних параметрів рекомендованих користувачам інформаційних ресурсів

Як видно з рис. 3, першість посідає науково-технічна бібліотека Вінницького національного технічного університету, яка створила та підтримує на вебсайті окремий розділ, присвячений інформаційним ресурсам у вільному доступі.

Під час проведення дослідження виявлено, що з дев'яти книгозбірень працівники лише науково-

технічної бібліотеки Вінницького національного технічного університету створюють буктрейлери.

Окрім електронного каталогу та електронного архіву, п'ять з дев'яти досліджуваних бібліотек (рис. 4) пропонують своїм читачам скористатись додатковими власними повнотекстовими базами даних.

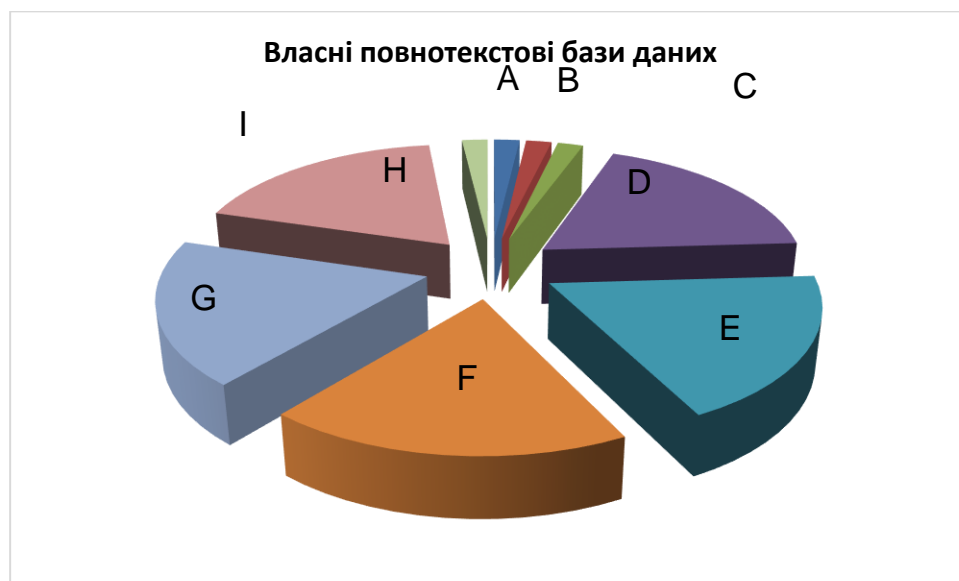

Рис. 4. Надання віддаленого доступу до власних баз даних

Науково-технічна бібліотека Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» надає віддалений доступ авторизованим користувачам до електронного архіву повнотекстових баз даних «Навчальні видання» та «Праці вчених НТУ «ХПІ»».

Науково-технічна бібліотека Національного авіаційного університету пропонує скористатись електронною бібліотекою НАУ, що містить:

- електронний каталог;

- інституційний репозитарій;
 - наукову періодику НАУ – портал, на якому розміщено електронні версії наукових журналів, що видають у Національному авіаційному університеті з архівами;
 - електронні конференції НАУ – електронний архів, де зберігають матеріали конференцій, що проходять у Національному авіаційному університеті;
 - електронну мультимедійну бібліотеку цінних та рідкісних видань.

Інформаційний ресурс «Електронна бібліотека» науково-технічної бібліотеки Національного університету харчових технологій складається з таких повнотекстових колекцій:

- навчально-методичні матеріали університету;
- підручники, навчальні посібники, монографії;
- періодичні видання;
- автореферати дисертацій.

Інформаційний ресурс «Електронна бібліотека» наукової бібліотеки Національного університету «Запорізька політехніка» доступний для авторизованих користувачів та складається з колекцій навчальних посібників, книг, конспектів лекцій, статей, методичних вказівок та авторефератів дисертацій в електронному вигляді.

Наукова бібліотека Національного університету «Чернігівська політехніка» на час карантину та воєнного стану пропонує своїм користувачам:

- відкритий реєстр періодичних видань – ресурс, що інформує про надходження періодичних видань, які передплачує університет;

- електронні версії періодичних видань за профілем університету.

Бібліотеки технічних університетів активно підтримують сторінки в соціальних мережах. Під час проведення дослідження встановлено, що найпопулярнішими соціальними мережами серед книгозбірень є Facebook та Instagram. Однак на вебсайті науково-технічної бібліотеки Національного авіаційного університету було виявлено посилання на соціальну мережу Twitter, а науково-технічної бібліотеки Національного університету харчових технологій – на Facebook. Лише три книгозбірні, а саме: науково-технічна бібліотека Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»; наукова бібліотека Національного університету «Запорізька політехніка» та наукова бібліотека Національного університету «Чернігівська політехніка» послуговуються трьома соціальними мережами: Facebook, Instagram та Twitter (рис. 5).

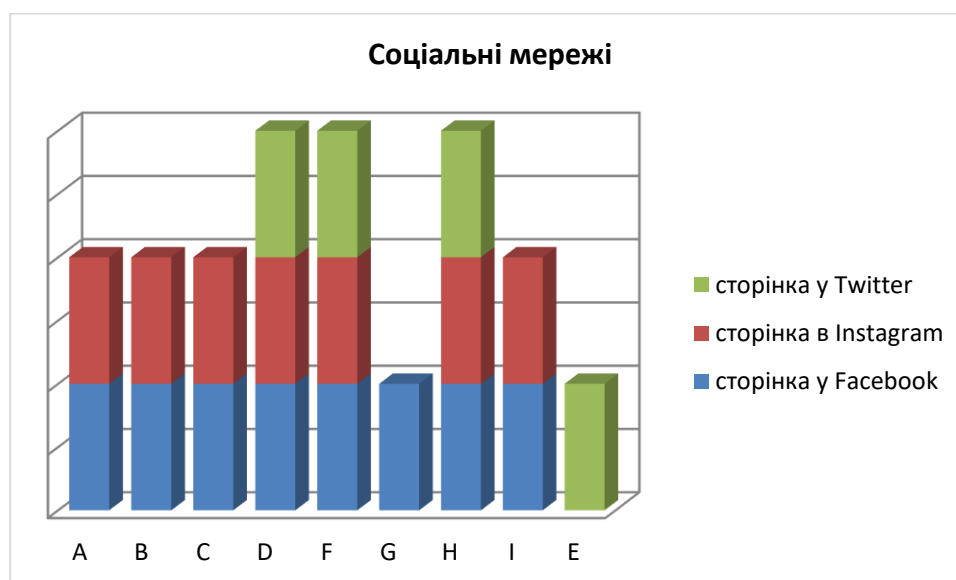

Рис. 5. Сторінки бібліотек у соціальних мережах

Бібліотеки технічних закладів вищої освіти зареєстрували та підтримують Youtube-канал, на якому розміщують промоційні відео про бібліотеку, заходи та події, інформаційні ресурси. Як видно з рис. 6, на Youtube-каналі наукової бібліотеки Національного університету «Запорізька політехніка» зосереджено найбільше відеоматеріалів. Однак, як показало дослідження, більшість із них присвячені подіям університету. Варто окремо відзначити, що вебсайти трьох науково-технічних бібліотек не містили посилання на Youtube, а саме: Національного університету «Львівська політехніка»; Національного авіаційного університету та Національного університету харчових технологій.

Також бібліотеки технічних закладів вищої

освіти пропонують своїм користувачам ознайомитися з віртуальними виставками (рис. 7). Як видно з рисунка, найбільше уваги цьому напрямку приділяють чотири книгозбірні: науково-технічні бібліотеки Національного авіаційного університету та Національного університету харчових технологій, наукові бібліотеки Національного університету «Запорізька політехніка» та Харківського національного університету радіоелектроніки. Вони створюють та розміщують віртуальні виставки на своїх вебсайтах у форматі PDF або на Youtube-каналах.

Варто окремо відзначити спробу працівників науково-технічної бібліотеки ім. Г. І. Денисенка КПІ ім. Ігоря Сікорського щодо створення підкастів та розміщення їх на Youtube-каналі.

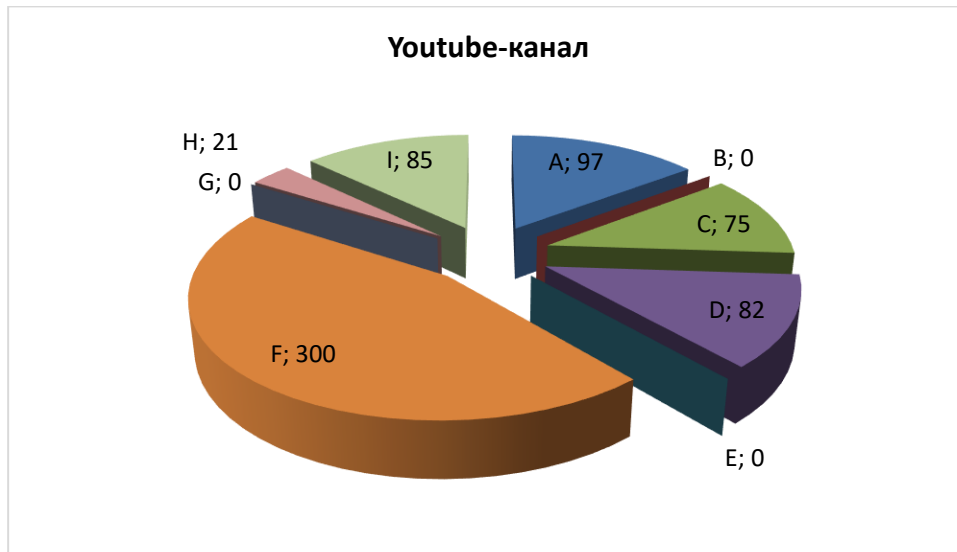

Рис. 6. Порівняння кількості відеоматеріалів, розміщених на Youtube-каналах бібліотек

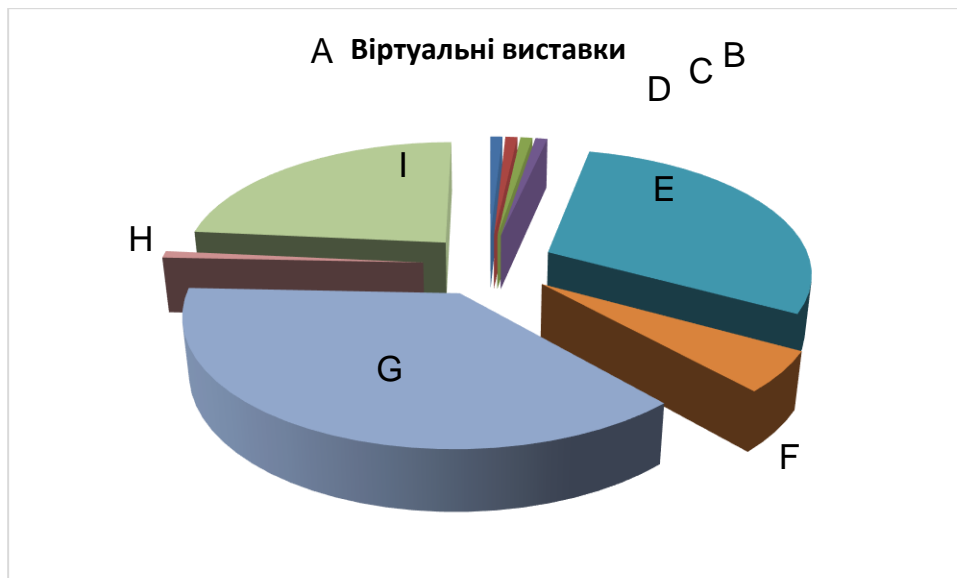

Рис. 7. Створення та надання доступу до віртуальних виставок

Наукова новизна статті полягає в дослідженні та порівнянні інформаційних ресурсів, якими бібліотеки технічних закладів вищої освіти України обслуговують своїх користувачів в умовах пандемії та воєнного стану.

Висновки. Отже, під час проведення цього дослідження визначено дві наукові бібліотеки технічних закладів вищої освіти, які є лідерами з дистанційного забезпечення інформаційними ресурсами користувачів під час карантину та воєнного стану: Національного університету «Запорізька політехніка» та Національного університету «Чернігівська політехніка»: у них перелік інформаційних ресурсів найширший.

Наукова бібліотека Національного університету «Запорізька політехніка» надає цілодобовий доступ до електронного каталогу, інституційного репозитарію, електронної бібліотеки. Ресурс

«Електронна бібліотека» доступний для авторизованих користувачів та складається з навчальних посібників, книг, конспектів лекцій, статей, методичних вказівок та авторефератів дисертацій в електронному вигляді. Бібліотека представлена в соціальних мережах Twitter, Instagram, Facebook, підтримує Youtube-канал, який налічує близько 300 відеоматеріалів. Працівники створюють віртуальні виставки та розміщують їх на вебсайті у форматі PDF. Бібліотека пропонує перелік з 11 інформаційних ресурсів, представлених у вільному доступі.

Наукова бібліотека Національного університету «Чернігівська політехніка» пропонує своїм читачам скористатися: електронним каталогом бібліотеки, електронним архівом університету, відкритим реєстром періодичних видань – ресурсом, що інформує про надходження періодичних

видань, які передплачує університет, електронними версіями періодичних видань за профілем закладу. Бібліотека рекомендує своїм користувачам на час воєнного стану та карантинних обмежень перелік з 23 інформаційних ресурсів, представлених у вільному доступі.

Наукова бібліотека Національного університету «Чернігівська політехніка» представлена в соціальних

мережах Twitter, Instagram, Facebook, підтримує Youtube-канал, який налічує 21 відеоматеріал.

Ще однією перевагою в інформаційному обслуговуванні користувачів є те, що працівники створюють тематичні огляди літератури у вигляді презентацій за допомогою вебсервісу Calameo та розміщують їх на вебсайті бібліотеки.

Список використаних джерел

1. Закон України про Національну програму інформатизації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 20.06.2022).
2. Інформаційні ресурси. URL: https://www.wikiwand.com/uk/Інформаційні_ресурси (дата звернення: 20.06.2022).
3. Інформаційні ресурси. Українська бібліотечна енциклопедія. URL: https://ube.nlu.org.ua/article/Інформаційні_ресурси (дата звернення: 22.06.2022).
4. Закон України про науково-технічну інформацію. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text> (дата звернення: 20.06.2022).
5. Information Resources. Law Insider. URL: <https://www.lawinsider.com/dictionary/information-resources> (дата звернення: 25.06.2022).
6. Panda S. P., Mahapatra R. K. Web-Based Services from Libraries: A Case Study of Gandhi Group of Institutions (GGI) Gunupur, Odisha (India). *VSRD Technical & Non Technical Journal*. 2011. Vol. 2 (12). P. 591–603.
7. Dhanavandan S., Tamizhchelvan M. Use pattern of digital resources among engineering colleges in Tamil Nadu, India. *International Journal of Library Science*. 2012. Vol. 5 (1). P. 30–40.
8. Tsakonas G., Papatheodorou C. Analyzing and evaluating usefulness and usability in electronic services. *Journal of Information Service*. 2006. Vol. 32 (5). P. 400–419.
9. Ястремська Г. А., Фисенко І. А. Особливості надання послуг інформаційно-бібліографічним відділом бібліотеки МНАУ в умовах карантинних обмежень. URL: http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/93_2021 (дата звернення: 20.06.2022)..
10. Зуєва М., Поліщук Т. Робота університетських бібліотек в період пандемії COVID-19. *Розвиток освіти, науки та бізнесу: результати 2020*: тези доп. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Дніпро, 03–04 грудня 2020 р.). Дніпро, 2020. С. 426–428.
11. Haque Md. Armanul, Zhang Xiaojuan Dr, Alam Md. Shafiul Dr, Hasan Md. Nazmul, Any Farzana. IslamLibrary Services during COVID-19 Pandemic: A Bibliometric Analysis and knowledge Mapping. Analysis and knowledge Mapping. URL: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=13366&context=libphilprac> (дата звернення: 18.06.2022).
12. Dipti Mehta, Xiaocan Wang. COVID-19 and digital library services – a case study of a university library. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/DLP-05-2020-0030/full/html> (дата звернення: 11.06.2022).

References

1. Law of Ukraine on the National Informatization Program. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
2. Information resources. URL: https://www.wikiwand.com/uk/Інформаційні_ресурси [in Ukrainian].
3. Information resources. Ukrainian library encyclopedia. Retrieved from: https://ube.nlu.org.ua/article/Інформаційні_ресурси [in Ukrainian].
4. Law of Ukraine on scientific and technical information. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text> [in Ukrainian].
5. Information Resources. Law Insider. Retrieved from: <https://www.lawinsider.com/dictionary/information-resources> [in English].
6. Panda S. P., Mahapatra R. K. (2011). Web-Based Services from Libraries: A Case Study of Gandhi Group of Institutions (GGI) Gunupur, Odisha (India). *VSRD Technical & Non Technical Journal*, 2 (12), 591–603 [in English].
7. Dhanavandan S., Tamizhchelvan M. (2012). Use pattern of digital resources among engineering colleges in Tamil Nadu, India. *International Journal of Library Science*, 5(1), 30–40 [in English].
8. Tsakonas G., Papatheodorou C. (2006). Analyzing and evaluating usefulness and usability in electronic services. *Journal of Information Service*, 32(5), 400–419 [in English].

9. Yastremska H. A., Fysenko I. A. Peculiarities of providing services by the information and bibliographic department of the MNAU library under quarantine restrictions. Retrieved from: http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/93_2021.pdf [in Ukrainian].

10. Zueva M., Polishchuk T. (2020). The work of university libraries during the pandemic COVID-19. Development of education, science and business: results of 2020. Abstracts of Reports of the International Scientific-Practical Internet Conference. Dnipro, 426–428 [in Ukrainian].

11. Haque Md. Armanul, Zhang Xiaojuan Dr, Alam Md. Shafiul Dr, Hasan Md. Nazmul, Any Farzana. IslamLibrary Services during COVID-19 Pandemic: A Bibliometric Analysis and knowledge Mapping. Analysis and knowledge Mapping. Retrieved from: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=13366&context=libphilprac> [in English].

12. Dipti Mehta, Xiaocan Wang. COVID-19 and digital library services – a case study of a university library. Retrieved from: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/DLP-05-2020-0030/full/htm> [in English].

Стаття надійшла до редакції 05.07.2022

Отримано після доопрацювання 05.08.2022

Прийнято до друку 12.08.2022

УДК 025.5-056.262:[021.89+342.72](477)

Цитування:

Гуменчук В. В. Сучасні бібліотеки України як інклюзивний простір: промоція читання та популяризація книги. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 3. С. 14–19.

Gumenchuk V. (2022). Modern libraries of Ukraine as an inclusive space: promotion of reading and popularisation of books. *Library Science. Record Studies. Informology*, 3, 14–19 [in Ukrainian].

Гуменчук Василь Володимирович,
аспірант кафедри інформаційних технологій
Київського національного університету
культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0001-8397-7631>
oitscrazy@gmail.com

СУЧАСНІ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ЯК ІНКЛЮЗИВНИЙ ПРОСТІР: ПРОМОЦІЯ ЧИТАННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ КНИГИ

Мета роботи – представити бібліотеки України як інклюзивний простір з промоції читання та популяризації книги в сучасних умовах. **Методологія дослідження** базувалася на загальнонаукових принципах системності, комплексності, усебічності пізнання. Задля досягнення поставленої мети використано такі спеціальні методи: порівняння, аналіз, узагальнення. **Наукова новизна роботи**. У статті акцентовано на такій важливій проблемі, яку успішно вирішує бібліотечна справа України, як інклюзивний простір бібліотек. Представлено законодавчі ініціативи щодо забезпечення доступу осіб із вадами зору до адаптованого інформаційного ресурсу та промоції читання. Розкрито кращий досвід бібліотек України в сучасних умовах з обслуговування читачів з обмеженими можливостями. **Висновки**. У статті аргументовано, що нині наукові студії в українському бібліотекознавстві як науки про закономірності формування, розвитку й функціонування бібліотек повинні актуалізувати теоретичне підґрунтя промоції читання як інклюзивного простору в сучасних умовах, тобто в цьому аспекті бібліотечна наука відстає від досягнень бібліотечної практики. Констатовано, що зі здобуттям Україною незалежності розпочався новий етап промоції читання, пропаганди книги, популяризації бібліотеки як інклюзивного простору для розвитку, освіти та соціалізації на державному рівні. Аргументовано, що орієнтація України на шлях розвитку цивілізованого світу спонукає до запровадження міжнародних апробованих практик удосконалення бібліотечно-інформаційного обслуговування людей з особливими потребами загалом та користувачів із вадами зору зокрема, тобто впровадження інклюзії в бібліотечній сфері є одним із напрямів державної культурної політики. Визначено, що інформаційно-комунікаційне обслуговування осіб з особливими потребами зосереджене на таких векторах, як соціальний, інформаційний, психологічний і дозвілєвий задля максимально повного задоволення їх інформаційних, освітніх та культурних запитів.

Ключові слова: бібліотеки України, інклюзивний простір, промоція читання, популяризація книги, люди з особливими потребами, користувачі з вадами зору.